

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Exertationes philosophicae, ad varia phil. partium capita accomodatae -
Ettenheim-Münste 105

Cartier, Gallus

[S.l.], [18. Jahrh.]

Exercitatio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-110983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110983)

Exercitationes Philosophicae
ad varia prima seu universalis Physica Capita
accommodata.

Exercitatio prima

ad Caput I. Physicae primae seu universalis.

De Corpore Physico in se spectato, seu de eius
essentia et natura. n. 5. et seqq.

Conclusio. Essentia seu Natura corporis physici seu natura- ~~105~~ 117.

lis non consistit in mera exigentia partium, sed in ipsa actuali exten-
sione: proinde Quantitas externa est de essentia corporis, p.

Prob. 1^a pars 1°. Quicumque ad insitam ideam corporis naturalis attendunt,
non aliter corpus concipiunt, quam ut Substantiam actualiter exten-
sam. Ergo essentia corporis consistit in actuali extensione. Hinc S. Au-
gustinus lib. De quant. animae n. 5. Primo abs te quaero, utrum corpus ubi
corpus putas esse, quod non pro modo suo aliquam habeat longitudinem,
latitudinem, et altitudinem: Si hoc demas a corporibus, neque sentire
possunt, neque corpora esse recte existimari.

Prob. 2°. In eo con-

sistit essentia corporis naturalis, per quod corpus naturale optime in-
telligitur, et Spiritui contradistinguitur. Atqui per extensionem actua-
lem cum impenetrabilitate corpus naturale optime intelligitur
se a Spiritu distinguitur, ut patet; Ergo p. Nec valet, si dicatur,

corpus per exigentiam partium sufficienter intelligi, ac a Substantia
Spirituali differre. Hoc enim gratis dicitur: quandoquidem 1° Substan-
tia, cuius essentia in mera exigentia constituitur, videtur nihil
positivum habere ac absolutum, aut reale, sed quid mere possibile
esse, et ad hunc modum non nisi Substantia ideam esse, et proinde
nomen Substantia immerito participare.

2°. Hae partium

exigentia supponit quantitatem internam, atque in ea funda-
tur. Atqui haec interna Quantitas est impossibilis. Ergo p. Maj.
patet: ideo quippe Corpus erigit partes actu distinctas, quia sic dis-
positum est, ut una sit extra aliam. Min. pb. Impossibile
est ac omnino repugnat, ut una pars Corporis sit extra aliam,
v.g. Caput extra humeros, et simul partes ista extensione care-
ant, idemque indivisibile spatium occupent. Ergo p.

Prob. 2^a pars. Quantitas externa est extensio in longum latum ~~108~~ 118.
et profundum, atqui haec essentiam corporis, saltem inaduate,
constituit, ut mox probavimus. Ergo p. Proinde quantitas
externa a corpore separari nequit.

5 Eeee

465

Diximus saltem inaduate; quia non solum extensio seu
quantitas, sed etiam impenetrabilitas, quae est capacitas re-
plendi locum cum exclusione alterius corporis, de essentia Cor-
poris naturalis esse dignoscitur; unde corpus a nobis definitur
Substantia in longum, latum, et profundum extensa, solida, et
impenetrabilis.

Solvuntur Objectiones.

Ob. 1° contra 1^{am} partem Conclusionis. Trina dimensio con- ~~109~~ 119.

statuit Corpus Mathematicum. Ergo non potest constituere essentiam Corporis physici.

Resp. neg. cons. Nam Corpus physicum omnino idem esse videtur cum Corpore Mathematico; quod ideo Mathematicum dicitur, quia Geometra illud pro Objecto suarum demonstrationum asserunt.

Inst. Corpus Mathematicum non nisi in imaginatione consistit; prout ipsi Geometra fatentur. Ergo p.

Resp. Dist. ant. Corpus Mathematicum p. id est, à Geometris fingitur adesse Corpus physicum, ubi non est; conc. ab ipsis concipitur Corpus aliquod, quod aliud sit à corpore physico generatim sumto, neg. ant. Geometra seu Mathematici cum suas demonstrationes faciunt, Corpus aliquod generatim et veluti ab omni Corporis specie abstractum, extensum tamen mente concipiunt; adeoque verum Corpus physicum. Adde, quod essentia Corporis etiam in impenetrabilitate ~~est~~ ~~Spatium~~ ~~est~~ consistat, et non in sola extensione.

120. ~~106~~. Ob. 2°. Spatium vacuum est etiam extensum; et tamen non est Corpus. Ergo p.

Resp. Cartesiani neg. ant. Spatium enim, ajunt, est nihil, nihil autem nulla est extensio.

Resp. Gassendistae Dist. ant. Spatium vacuum est extensum suo modo, id est penetrabile et per modum negationis Corporis, conc. Est extensum impenetrabile et per modum Corporis, neg. ant.

121. ~~107~~. Ob. 3°. In eo non potest consistere essentia rei corporea, quod etiam rei Spirituali convenit. Atqui esse extensum etiam Spiritibus convenit. Ergo p. Min. prob. Deus per omnes mundi partes diffunditur; item anima humana coextenditur corpori, quod animat. Ergo p.

Resp. Dist. min. prioris arg. Atqui esse extensum extensione impropria et potentia tantum vel operationis Spiritibus ~~con~~ convenit, conc. Extensum extensione propria et quoad ipsam propriam Substantiam, atque junctam impenetrabilitati, neg. min. Deus dicitur esse ubique; quia ubique virtutem et potentiam suam exercet; anima humana item in toto Corpore, quod animat, esse dicitur, quia in eo etiam virtutem suam exercet; at haec fiunt Spiritualliter duntaxat, et non materialiter, seu veluti Deus et anima humana p. corporibus impenetrabilibus essent instruiti, quibus ille ubique, ista vero in toto Corpore humano physice et materialiter actu extenderentur.

122. ~~108~~. Ob. 4°. Sicut dicitur in SS. Eucharistia mysterio adest verum Christi Corpus, neque tamen adest trina dimensio ipsi debita. Ergo haec seu extensio actualis non est de essentia Corporis.

Resp. Dist. ant. non adest trina dimensio seu actualis extensio ipsi debita connaturalis, conc. Statui ipsius proportionata, neg. ant. Cum Christus in Eucharistia naturali modo non existat, mirum esse non debet, quod non habeat connaturalem

Dimensionem seu extensionem, ut v.g. in coelo, habet tamen aliquam actualem, qua sua sit et statui suo sacramentali proportio-
nata.

Inst. 1°. Si extensio essentiam corporis constituit, tunc hoc numero extensio cum hoc numero corpore identificari debet. atqui hoc non fit in Corpore Christi in Eucharistia, quod idem est cum corpore Christi in coelo, nec tamen eandem habet cum eo extensionem, ut patet. Ergo p.

Resp. Dist. Maj. Si extensio determinata magnitudinis essentiam corporis constituit, tunc hoc numero extensio cum hoc numero corpore in eodem statu permanente identificari debet, conc. Si extensio indeterminata p. tunc hoc numero extensio cum hoc numero corpore virtute divina in alium statum transeunte identificari debet, neg. maj. Non hac vel illa determinata extensio est de essentia corporis, sed aliqua tantum indeterminata; qua deinde sicut corpus a statu naturali in alium non naturalem virtute divina transire potest, ut fit in Eucharistia, ubi Christus seu corpus ipsius non naturaliter existit.

Inst. 2°. In Eucharistia perit aliquid de extensione corporis Christi. Ergo si extensio corporis essentiam constituit, etiam de corpore ipso aliquid perit; quod tamen asseri laud potest, p.

Resp. Dist. ant. Perit aliquid de extensione externa seu commensurabilitate accidentali, conc. de extensione actuali in genere, quam corpori essentialem dicimus, neg. ant. Extensio enim seu quantitas praedicamentalis sive magnitudo determinata et certa mensura designabilis est tantum accidens, neque ad essentiam corporis pertinet.

Inst. 3°. Corpus Christi in Eucharistia est praesens sub minima sensibili parte hostiae. atqui ibi nullam potest habere extensionem naturalem. Ergo p.

Resp. Neg. min. Nam cum totum Corpus Christi sit sub qualibet sensibili parte hostiae, qualibet autem sensibilibus pars hostiae quando adhuc erat panis, immo qualibet pars huius sensibilibus partis proprium ac suis partibus correspondentem locum occupaverit, etiam Corpus Christi in huius sensibilibus partis hostiae locum huc dicens suas partes extra alias, et consequenter locum cuiusque parti correspondentem habeat necesse est.

Ob. 5°. Contra 2^{am} partem Conclusionis. Quantitas est modus ~~123~~ 123, corporis. Ergo non ipsum Corpus.

Resp. Dist. ant. Quantitas, id est, mensura certa designabilis est modus corporis, conc. Quantitas, quatenus dicit extensionem in longum, p. est modus corporis, neg. ant. Nam hoc modo sumta quantitas est terminus abstractus realiter identificatus corpori quanto, dicens substantiam extensam; sicut humanitas est homini realiter identificata, atque humanam naturam significat.

Inst. Ubicatio est modus corporis. Ergo etiam quantitas, nam sicut corpus sine hac, ita et sine illa esse nequit.

Resp. neg. ant. Nam, ut ait S. Augustinus Ep. 57. c. 6. Spatia locorum tolle corporibus, nusquam erunt, et quia nusquam erunt, nec erunt. Strictè tamen loquendo potest dici, ubicationem actualem non esse de conceptu essentiali primario corporis, quia essentialiam corporis, extensionem nempe, consequitur, eamque supponit.

124. ~~iii~~

Ob. 6°. Substantia non suscipit magis et minus. Atqui quantitas nonnunquam augetur. Ergo p.

Resp. Dist. maj. Substantia non suscipit magis et minus quantum ad perfectionem, id est, non magis vel minus fit Substantia, seu quoad essentialiam non intenditur, vel remittitur, conc. Non suscipit per augmentationem seu iusta positionem, vel decrementum, neg. maj. Quis unquam dixerit, Substantiam corporis infantis in ratione materiae augmentatam non fuisse in viro perfectò, sed tantum quantitatem crevisse?

Inst. Quantitas re verà augetur, non autem materiã; ut fit in rarefactione. Ergo p.

Resp. neg. ant. Nam rarefactio non fit per hoc, quòd res majorem quantitatem acquirat, sed per corpusculorum introversionem; adeò ut illa corpora dicantur rara, quorum pori dispositis aliquibus partibus aperiantur, et per eos aer, vel alia subtilis materia introduitur; enimverò nullatenus fieri potest, ut aliquid novã extensione augetur, quin simul nova materia accedere intelligatur; prout alibi exposuimus.

125. ~~iii~~

Ob. 7°. In Eucharistia remanet quantitas panis, non autem ipsa panis materia. Ergo quantitas non est ipsa materia.

Resp. 1° neg. ant. Non enim in Eucharistia remanet quantitas panis, quemadmodum nec materia panis seu panis ipse; sed cum Christi corpus pani ipsi succedit solummodo remanet figura panis seu quantitas panis; et cum idem Christi corpus toties replicari possit, quot erant sensibilis panis corpuscula, in illis replicationibus eam planè figuram induit, quam habuerant illa corpuscula, p.

Resp. 2° Dist. ant. In Eucharistia remanet quantitas panis secundum apparentiam et speciem duntaxat, conc. secundum veritatem et realitatem, neg. ant. vid. dicta cit. c. i. Physica univers. n. 12.

126. ~~iii~~

Exercitatio Secunda

ad Caput secundum Physicae Universalis huius primae.

De Primariis et insensibilibus Corporis naturalis principis. n. 13. et seq.

Conclusio. Nec materia prima et forma Substantialis